

Fire landbrug har fået et hav af nye træer denne vinter

KRONIK

AF JULIE ROHDE

INNOVATIONSCENTER FOR
ØKOLOGISK LANDBRUG

Midt i november 2021 mødte 70 mennesker fra hele landet op på en mark ved Esbjerg for at plante flere hundrede træer og lære mere om skovlandbrug. Rustet med spader og godt humør tog det godt et par timer at få lavet fem ha skovlandbrug, som kommer til at stå de næste mange år og gøre dét, som et skovlandbrug kan.

Det er et af fire nye skovlandbrug, som projektet 'Robust' i samarbejde med landmændene etablerer denne vinter. Udover Forum Østergaard laves der også skovlandbrug på Sommerbjerg, Nyborggaard og Ellinglund. I alt godt 12 ha tilplantes med træer og buske i skovlandbrugssystemer, der sammenlagt har et areal på knap 50 ha.

Plantningerne er kulminationen på halvandet års forberedelser, der har spændt over bl.a. en lang designproces, hvor hver landmand har sparret om arter, funktioner og

effekter med en fagligt divers gruppe af sparringspartnere. På den måde har vi forsøgt at finde frem til det optimale systemdesign baseret på landmandens ønsker og muligheder på arealet og i produktionen.

Planlægning af forsøg er en anden del af projektet, som har fyldt meget det seneste år. Hvert areal, hvor der etableres skovlandbrug, er gennemgået med henblik på baselinede analyser af biodiversitet, udbytte og jordfrugtbarhed, og i de kommende år vil vi følge arealerne for at lære mere om, hvordan skovlandbrug påvirker en lang række faktorer der, hvor det etableres.

Meningen med alt det er selvfølgelig at skabe viden om, hvordan skovlandbrug skal strikkes sammen for at give de optimale og ønskede effekter.

Samtidig undersøger vi de markedsrelevante potentialer for skovlandbrug, herunder bl.a. om der er behov for yderligere at definere, hvad skovlandbrug er, hvis der skal være aftagere til produkterne.

De fire skovlandbrug er på grund af bedrifternes eksisterende produktion og landmændenes ønsker forskellige i artsvalg og design.

Fælles for dem er, at kulstofbinding og biodiversitet er i højsædet, men derudover er det blandt andet ønsker til produkter fra systemerne, som har været bestemmende.

†To af landmændene er mælke-

Humøret var højt hos de mange frivillige, og trods kulde og tåge tog det kun et par timer at få sat de 1.548 træer og buske i tre plantager. Foto: Skovdyrkerne

producenter, og i designet af deres skovlandbrugssystemer har der således været fokus på potentialet for at producere løvhø til fodring samt dyrevelfærdsmæssige aspekter som skygge og læ.

Hos de to planteavlere har omstillingen til den plantebaserede kost spillet en rolle og betydet, at deres skovlandbrug kommer til at producere fødevarer til mennesker, herunder frugt, bær, nødder og

sågar mere eksotiske produkter som vin og humle. De kommende år vil give nyttig viden om skovlandbrugets potentialer herhjemme, og en stor del af arbejdet vil cirkle omkring disse fire skovlandbrug.

Kvægproducenter vil synliggøre koens vigtighed

Projekt skal fremhæve, at køer på græs er en vigtig del af økosystemet og samtidig hjælpe producenter med at udarbejde forslag til et græskøds-koncept, så forbrugerne får øjnene op for det.

NATURPLEJE

AF MALTHER KARSTENSEN

Der er mange naturplejere, som i dag producerer græs-baseret oksekød, hvor kvæget udelukkende har levet af græs. Alligevel findes der ikke et koncept for græskød i Danmark i modsætning til i udlandet. Det vil Innovationscenter for Økologisk Landbrug hjælpe producenterne med at lave om på i projektet 'Den uundværlige ø-ko: Græs-baseret kødproduktion'.

Derfor var producenter sammen med madprofessionelle inviteret til workshop på landbrugsmuseet Gl. Estrup for at komme nærmere nogle mulige kriterier for et sådant koncept. For selvom naturkvæg, der kun får græs, taler ind i en dagsorden om bæredygtighed, kan forbrugerne ikke særskilt vælge græskød i køledisken.

»Forbrugerne skal have mulighed for at støtte en udvikling, der virkelig er behov for. Vi gør noget for at holde naturarealerne lysåbne, så insekter, sommerfugle og fugle får bedre levevilkår. Hele biotopen holdes simpelt hen i live med kvæg på græs,« siger Michael Kjerkegaard, der er naturplejer og næstformand for Økologisk Landsforenings kødudvalg.

Han erkender dog, at der er mere arbejde i at producere oksekød på naturens vilkår, og at det økonomisk kan være svært at konkurrere med oksekød fra kreaturer på stald.

Landmænd vil gerne give forbrugerne mulighed for at vælge kød fra kvæg, der udelukkende er fodret med græs. Foto: Marendine Krainert Ladegaard

På den baggrund giver det mening, hvis man som producent bliver honoreret for sin naturplejende indsats og samtidig kan synliggøre den overfor forbrugerne. Økologikonsulent Iben Alber Christiansen fra Innovationscenter for Økologisk Landbrug håber,

at projektet kan være med til at åbne øjnene hos forbrugerne og afsætningsledet for netop det.

»Landmanden er nøglefiguren, så det er vigtigt, at landmændene kan forene sig og blive enige om kriterierne, så er der større sandsynlighed

for, at det lykkes. Det er det, projektet skal hjælpe med,« siger hun.

I en spørgeskemaundersøgelse har 81 ud af 112 kødkvægsproducenter svaret, at de er interesserede i at levere til et græskøds-koncept, hvis det kommer. Derudover vil det mange steder blive oplagt at holde græsfodrede kvæg med den for tiden stigende efterspørgsel på mindre, men bedre, kød fra kvæg, der har opfyldt mere end ét formål ifølge Iben Alber Christiansen.

Hovedparten af tyrekalve og krydsningskalve fra den økologiske mælkeproduktion ender desuden med at blive opdrættet hos konventionelle, og flere af disse vil kunne holdes i økologien, hvis et græskøds-koncept udbredes.

Projektet fortsætter i 2022, hvor der blandt andet er planlagt en studietur for interesserede landmænd til England, hvor græskøds-konceptet allerede findes.